

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA

B-dul Academiei, 3,
BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

ÎN țară . . . . . 10 lei
In străinătate . . . . . 12 »

INFLUENȚA RASEI ÎN CULTURA ITALIEI

Influențele climei și ale tuturor celorlalte împrejurări exterioare sunt momente *disparate* față cu acțiunea caracterului rasei...¹⁾

ALEXANDRU VON HUMBOLDT

Ori și ce ne-ar spune naționaliștii de diferite categorii și seminiți, — popoarele și indivizii nu trăesc și nu prosperă decât pe un tărâm de misticism. Soluțiile enigmatelor vechi nu servă de cât a ne pune noi enigme, mai complexe, mai profunde decât se bănuia. Așa-i și în chestia rasselor. Câți oameni nu afectează o totală indiferență față de ea, și totuș cât de sensibili se arată, tot ei, când chestia începe a-i privi și pe ei, în mod direct! Așa, de exemplu, nici unui popor nu-i prea place să-i amintești că s'a format și din alte elemente etnice în afară de cele băștinașe, cum s'ar zice. Tot astfel nici individului singular dintr'o națiune nu-i place să-i aduci aminte că se coboară dintr'o familie mai mult sau mai puțin străină de a națiunii din care el, în mod real, face parte în ziua de azi.

Sunt și între Români elemente de incontestabilă origină «străină». Constatarea e generală și — zilnică. Dar se poate o mai sângeroasă insultă decât a le spune unor asemenea Români că *nu* ar fi Români? Că unul ar fi de origină Grec, altul Bulgar, altul Armean, altul Ungur ș. a. m. d.? Cine n'a observat cât de mult supără asemenea afirmații sau constatări adesea chiar și pe oameni care d. e. până aci declamau despre cosmopolitism? Faptul acesta e pe cât de semnificativ, pe atât de firesc. El dovedește că acel Român, ori și care ar fi origina lui, de fapt nu se simte străin, în orice caz *nu vrea* să fie considerat străin între Români, ci vrea să fie luat drept ceea ce se

¹⁾ Alexander von Humboldt, *Reise in die Aequinoktial-Gegenden*, Capit. 9, apud Bartels, *Rasse*.

simte *el* în ziua de azi: drept un membru al familiei românești. Vrei, fie și numai teoreticește, să-l elimini dintre Români? Incercarea e absurdă. De ce numai pe el? Sau pe 10—20—1000? Numai atâția să fie care intră în categoria sau în lista ta de proscricție?.. He, he! Tare te înșeli, amice! Mai întâiu și întâiu ar trebui ca tu însuși să produci un act de identitate în toată regula, din care s'ar putea constata că măcar ai *tăi* strămoși au venit de-a dreptul cu Traian, — sau că se coboară măcar din neamul lui Decebal, că ai un hrisov(!) dela împărații romani cari au stăpânit Dacia... Poate cineva dintre noi face asemenea dovezi?..

Gluma ca glumă; adevărul e că noi nu suntem Romani, ci Români. Deosebire de o simplă vocală, și totuș o distanță de 2000 de ani! Nu suntem Romani; dar suntem un popor romanic. Și nimeni dintre Români de azi nu mai visează să ne ducă îndărăt la «maica» Roma, să ne facă iarăș Romani. Așa cum se găsește, neamul românesc e de mult diferențiat de cel roman; e o națiune închiegată. Ce a fost, a fost. Istoria nu o putem reface. Am putea fi însă prevăzători de aci înainte. — Și trebuie să fim dacă vrem să trăim ca *Români*.

— Dar, zic unii, n'a prea fost bine. *Dacă* și *dacă* și *dacă* se făcea așa și aminteri — atunci n'am avea mizeriile de cari ne plângem.

Firește, dacă Dumnezeu, la facerea lumii, ar fi consultat «opinia publică» a omenirii, bunăoară printr'un sufragiu universal, lucrurile erau să iese altfel... Numai că Dumnezeu nu-i democrat. De aceea îl combat toți democrații, de aceea sunt așa mulți revoltați și alți arhitecți sociali și mondiali în lumea asta...

* * *

Eu unul zic: interesul nostru general cere să facem tot posibilul ca unitatea morală dintre toți Români să devină din ce în ce mai strânsă, mai reală și mai covârșitoare, ca și acei Români ce nu sunt încă Români, cum am vrea noi să fie, să poată deveni. Dar și în această străduință, ca în toate, *adevărul* trebuie să ne călăuzească, nu fantazia, nu exagerările, căci o unitate morală nu se obține nici prin rodomontade și insulte, dăr nici prin șovinism ridicol. Ea se obține prin pilde înălțătoare, prin dreptate și adevăr, prin pilde ce merită să fie imitate. Nu știi de ce rassa originară ești? Ai vre o nedumerire? Caută să fii de rassa oamenilor cu caracter întreg, muncitori și cu sentiment de datorie către țară, către neam și vei face parte din Români cei mai adevărați. *Așa sunt ei, așa trebuie să devină*, — în ori ce cas, în acest sens trebuie să lucreze cei ce vor să servească acestui neam. Căci nu prin declamații populare, ieftine și

înșelătoare se întărește trupul și se înalță mintea și sufletul unui popor, ci prin studierea serioasă a situațiunii, prin fapte înțelepte, prin exemple de hărnicie, de ordine și corectitudine. Apoi respectul pentru aceste bunuri morale tocmai *de sus* trebuie să pornească. Ele nici odată n'au pornit și nu pot porni de jos. —

Lipsuri sunt, multe și profunde. Nimeni nu se îndoiește de ele. Dar puțini le cunosc mai cu temei, puțini văd cauzele mari și hotăritoare în noianul de cauze mici și efecte accidentale; iar cei ce le văd și ar putea aduce o îndreptare serioasă, n'au putere. Și atunci îți aduci cu durere aminte de o vorbă adincă a lui Burckhardt: «un popor, în aparență sănătos, poate conține un germine de moarte enorm de desvoltat pe care abia primejdia îl descoperă»...¹.

Atât e de adevărat că în viața unui popor, norocul hotărăște. Se zice că azi națiunile sunt chemate a-și croi ele soarta. Or fi ele chemate, dar nu toate sunt alese pentru așa însărcinare.—Așa, de pildă, este adevărat că și în chestia rasselor azi e o mare deosebire față de trecut. Atunci, așezări și colonizări de neamuri și amestecul rasselor se făcea la întâmplare, după interese nedeslușite, când economice, când militare, după relații etnografice ce nu se puteau schimba. Monarhii erau mulțumiți să aibă o «poporație», ori și cum ar fi ea, numai să poată încasa biruri de la ea și să poată recruta voinici de luptă din mijlocul ei. Azi și monarhii—cei inteligenți—au idealuri superioare. Cu atât mai vârtos ar trebui să le aibă consilierii lor, oamenii de seamă ai poporului. — Oarecari lucruri ce mai înainte se făceau la întâmplare, orbiș, se pot face în ziua de azi după oare care experiențe, cu oare care pricepere, cu oare care pian, în vederea unor idealuri naționale anumite. Da, națiuni bine conduse pot în ziua de azi, cel puțin până la un punct, să-si influențeze norocul. Pot care pot. Căci ce va să zică o națiune «bine condusă»? Doar asta nu-i, în mare, parte de cât o simplă chestiune de noroc. Dar tocmai de la ea atârnă mai toate celelalte. Căci e determinantă împrejurarea dacă un popor are parte a fi condus de un Bismarck sau de un Karageorgevici, — determinantă pentru multă vreme înainte. Apoi tocmai acest suprem noroc, această soartă e foarte greu de «influențat» în mod serios! Mai ales în epoci de democrație svăpăiată, de «*blöde Demokraterei*» cum îi zic Nemții, incapabilă a înțelege că nu cifrele oarbe pot, și au putut vre-odată, să influențeze norocul unui neam, ci numai oamenii săi cei mai destoinici în conducerea lui. Iar asemenea oameni nu se găsesc pe toate ulițele. Si

¹). Iakob Burckhardt, *Die Kultur der Renaissance in Italien*, Ed. XII. Vol. II pag. 152.

tocmai aci se deschide chestia rassei în toată adâncimea ei. — Dar deocamdată trebuie să revin la chestiunea specială atinsă în articolele mele din urmă.

* *

Ziceam că pentru trecut, Italia presintă o dovadă, și pentru viitor o învățătură despre importanța rassei și a compozițiunii sale.

O seamă de scriitori,—cei mai competenți în materie,—susțin că mai toată cultura modernă a Italiei se datorește compozițiunii germanice a rassei sau,—acum putem zice,—a națiunii italiene. Ei aduc, între altele, pilda «*Renașterii*». Se știe că Romanii cei vechi au fost mari diplomați și oameni politici, oșteni viteji, buni părinți de familie și cetățeni disciplinați. În aceste privințe, nime nu i-a întrecut. Dar mari artiști, literați și filosofi originali ei n'au avut. În privința aceasta din urmă, ei au fost și au rămas simpli imitatori ai Elinilor, care în schimb nu se pot asemăna cu Romanii sub raportul calităților politice și militare, a virtuților civice și familiare. Dar în cele din urmă, Romanii, ca rasă, scad și decad. Italia pe acea vreme e plină de sclavi negri, de robi încetățeniți, în cea mai mare parte de extracție africană și asiatică. Vin apoi, mai târziu, și se așează elementele germanice în mai toată Italia, se asimilează cu țara, cu limba ei.

Și după câteva secole, de unde poporul roman cel adevărat nu dăduse dovezi de aptitudini artistice și literare *originale* în toată istoria sa, nici măcar în epocelē sale cele mai glorioase, — ne pomenim deodată, în aceiaș Italie, cu o epocă strălucitoare în anele artelor și ale literelor, cu așa numitul «*Rinascimento*», cu o exuberanță de creațiuni artistice, de producțiuni literare, de plenitudine și înflorire culturală fără precedent în aceiaș țară. Pleiadele se țin lanț, epocelē de asemenea: *trecento, quattrocento, cinquecento*. O lume de literați și de artiști uimesc lumea: *Dante, Petrarca, Tasso, Giotto, Botticelli, Leonardo, Raffael, Tiziano* s. a. Cum se explică această mare și netăgăduită enigmă?

Cu simple opinii și raționamente ea nu se poate deslega. Singurul răspuns admisibil este acela pe care ni-l dau *dovezile* istorice. Și scriitori cari s'au ocupat în special cu această chestie, ni le dau, în vremea din urmă, cu profuziune chiar. Ceea ce susținuse, în secolul al XVIII, marele istoric englez Gibbon, apoi Schnasse, H. Leo, ceea ce explicase cu temeiu Houston Stewart Chamberlain, dovedește Ludwig Woltmann¹⁾ în afară de orice îndoială și anume: că influența

semințiilor germanice, așezate în Italia, a fost hotărâtoare în întreaga cultură modernă și în deosebi în «Renașterea» din Italia.

Dacă admitem împărțirea obișnuită a rasselor, ce ne privesc, în rassa europeană (*homo europaeus*), în cea mediterană (*h. mediterraneus*) și în cea alpină (*h. brachycephalus*), cea indo-europeană sau indo-ariană coincide cu cele două dintâiu, iar cea germanică e o subdivizie. De cea indo-ariană țineau vechii Inzi, Perși, Elini și Italicei, apoi Gallii, Germanii (în sensul larg) și Slavii cei adevărați (cei blonzi),

Știu obiecțiile obișnuite ce se aduc arianismului, ba că nu se poate deosebi de alte rasse, că dolicocefalia există și la Negri, că tipuri blonde există și la Evrei, că oameni înalți sunt și locuitorii din Patagonia, s. a. Toate aceste obiecții sunt ridicole. Știința le-a spulberat de mult. Iar în special, în ceea ce privește rassa germanică, pe care o poți studia tu însuși zilnic *de visu*, numai niște agramați sau demagogi o pot confunda cu Semiții, cu Alpinii, cu Mongolii, cu Mongoloizii s. a. Ea este importantă pentru întreaga rassa latină de azi, deci și pentru noi Români. Căci ori și cât de romanice ar fi. *fiecare* din aceste popoare a avut totdeauna și are și sânge germanic în vinele sale. Măcar de ar avea cât trebuie!

În Italia, tocmai tipul indo-european se rărise de mult. Și după căderea imperiului roman, tocmai semințiile germanice ale Longobarzilor, Ostrogoților, Francilor, Alemanilor, Baiuvarilor și Normanzilor au dat Italiei o nouă și neînchipuită vigoare trupească și sufletească.

Dau în cele următoare un scurt rezumat după cercetările istorice, antropologice și filologice mai noi ale lui Woltmann care a studiat, sub acest raport, origina tuturor familiilor cari joacă vre-un rol însemnat în istoria italiană și în «Renașterea» din Italia.

* * *

Este în de obște admis că individualismul modern e de origină germanică. Toate semințiile germanice au fost individualiste, autonome. Germanul liber și independent alcătuia, cu familia și rubedeniile sale, o mică lume pentru sine. Așa se explică chiar și acele lupte crâncene dela familie la familie pe cari le întâlnim în istoria postromană a Italiei. Din acelaș spirit autonomist a răsărit și acel dor de libertate a personalității care se manifestă cu atâta putere în «Renaștere». Și acelaș individualism caracteriză toată organizația politică

¹⁾ Ludwig Woltmann, *Die Germanen und die Renaissance in Italien. Mit über hundert Bildnissen berühmter Italiener.* 1905. Leipzig, Thüringische Verlagsanstalt. Recomand această scriere, ca și a sa *Politische Anthropologie* (1903) tuturor celor ce se interesează mai de aproape de aceste chestiuni.

feodală și municipală. De aceea, înainte de a ne ocupa de autorii «Renașterii», să ne oprim un moment la influența germanică asupra administrației, bisericeii și nobilimii din Italia.

Woltmann ne dă, într'un singur exemplu, luat din cronicile medievale ale *Milanului*, următoarele nume de «capitanei» germanici: *Arialdus Vesconte*, *Arialdus Grasso*, *Lanfrancus Ferrarius*, *Lanfrancus de Curte*, *Arnaldus de Rode*, *Arialdus de Sexto Azofante*, *Manfredus de Setera*, *Albericus de la Turre*, *Anselmus Avocatus* ș. a. Ca și *Anselm-Avocatul*, așa însemnează *Arialdus-Viconte*, *Lanfrancus-Ferarul* ș. a., când ocupația, când rangul, când numele castelului, când alt nume adoptat.

Unele nume însă tot ni se par italienești. Dar istoricește și filologicicește ele sunt bine stabilite ca fiind germanice însă pronunțate și scrise italienește. Așa d. e. *Suardi* corespunde germanicului Schwarz; *Scorzi* = Schurz, *Sciffi* = Schiff; *Guido* = Quidde; *Quezzi* = Quenzel = Wensel; *Guinigi* sau *Quinigi* = Winke (în germ. veche Winico); ș. a. Tot cu venirea semințiilor germanice, lumea nu se mai numea cu trei nume d. e. Cajus Julius Caesar, ci după obiceiul vechiu german *Guido di Bartolo*, după numele tatălui. Tot așa marele număr de scurtări de nume ce se găsește în italienește, obiceiul ce nu exista la Romani, e de origină longobardă, d. e. din *Maginardo-Mino*, din *Nidberto-Nippo*, din *Gundberto-Gumpo*, din *Arnolfo-Nolfo*, din *Leonardi-Nardi*, ș. a.

Cele mai celebre familii de prin evul mediu poartă nume germanice d. e. *Bertini*, *Durini*, *Isimbaldi*, *Labus*, *Mainoui*, *Mandelli*, *Manzoni*, *Oldofredi*, *Trotti*, *Litta*, *Boromei*, *Poldi-Pezzoli*, *Zucchi*, *Suardi* ș. a.

Între cei mai de seamă nobili din *Genova* cari iau parte la una din cruciade sunt înșirați, la 1097, d. e. *Anselmo Racherius*, *Obertus*, fiul lui *Lambertus de Marino*, *Obertus Bassus de Insula*, *Ingo Flavinus*, *Dodo de Advocato*, *Lanfrancus Rozza*, *Pascalis Nascentius Astor*, *Wilhelmus de Bono Seniore*, *Oppizzo Massus* și o mulțime de alții, astfel că Germanii italieni ocupă în acea expediție douăsprezece galere și o corabie de povară.

În *Pisa*, familiile domnitoare în veacul XIII erau *Gualandi*, *Sismondi*, *Lanfranchi*, *Ubalдини*, *Upezinghi* — tot nume germanice italianizate. În 1166 erau consuli: *Sinibaldo Lei*, *Bandino Barucci*, *Ildebrando Tignoso*, *Sinibaldo Buonfigli*, *Guigliardo Lamberti*, *Guidone Bella*, apoi *Cicco Griffi* (Greif) *Bartolomeo Catanelli*, *Pietro Erics*, (Erich), *Uguccione Bononi*, *Ildebrando Iani*, *Bidolfo Grugni*, *Lamberto Pandolfi* ș. a. Cu începerea secol. IX se constată în *Florența* arhiepiscopi germanici ca: *Aliprandus*, *Ardinghus*, *Grasulphus*,

Raynaldus, Sichelmus, Wido, Ildeprandus, Lambertus, Atho, Gerardus, Raynerius ș. a. Și aceiași profuziune de nume germanice se găsește în listele de episcopi din Milan, din Florența, din Arezzo, Urbino, Benevent, Bari, Salerno, Spoleto, Pavia, Cremona, Bologna, Perugia, Verona, Genova și din multe alte orașe.

Și după cum imperiul roman a trecut în mâinile Germanilor, astfel și scaunul papal a fost ocupat de nenumărați papi germanici.

Sute de nume de vechi familii germanice distinse se constată în Florența, d. e. : *Magiperti, Mauriperti, Floriperti* ; apoi în secolul XIII și XIV : *Lamberti, Uberti, Conteguidi, Mannelli, Lapi, Beinardi, Maccinghi, Frescobaldi, Rossi, Manni, Adimari, Tinghi, Strozzi, Alberti, Guadagni, Pitti, Ardighelli, Altoviti, Orlandini, Alamani, Nardi, Gherardi, Gordi, Ughi, Scarfi, (Scharf!) Ridolfi, Bartoli, Aldobrandi* ș. a.

Woltmann citează pe Passerini, pe unul din cei mai de seamă genealogi ai Italiei care, vorbind despre nobilimea florentină, zice : «*Toate acele familii, a căror origină se poate dovedi cu documente, descind din acei barbari, cari în vremea Longobarzilor și a Francilor, invadară țara aceasta frumoasă.*»

Woltmann face apoi, după scrierile lui Pompeo Litta, Passerini și Giulini, lista *celor mai celebre familii italiene nobile*, dovedind că toate au fost și sunt de origină germanică. Iată câteva mostre :

D'Este di Ferrara ; străbun : Adalberto care trăia, pe la sfârșitul secolului X, după dreptul longobard.

Guidi di Romagna ; au venit cu Ottone I din Germania, pe la 948. În cronicile familiei se găsesc generații vechi în care se întâlnesc nume femeiești germanice ca Engelrada, Gervisa, Adelaida.

Malaspina se trage dela *Oberto Obizzo* (1055).

Strozzi di Firenze ; străbunul lor este *Uberto Strozzi (Strotz)* care a trăit pe la 1200.

Pazzi di Firenze ; străbunul lor este *Ranieri (Reiner)*. Între urmașii săi sunt *Pozzo, Ildebrando, Uguccione, Aldobrando* tot vechi nume germanice.

Trinci di Foligno se trag dela *Corrado (Konrad)* care a trăit pe la începutul sec. XII și trăia după dreptul longobard.

Di Colalto, al căror străbun e *Rambold I*.

Landi di Venezia sunt de origină germană propriu zisă, se trag dela un conte *Hugo* care a venit în Italia în sec. X.

Mediceii dela Florența sunt familie mixtă. Cel mai vechiu, *Filipo Medici*, a fost căsătorit cu *Alessia* din familia *Grimaldi*. *Cosimo, Piero* și *Lorenzo* sunt tipuri mixte. Dela *Cosimo I*. încoace tipurile sunt germanice sau aproape germanice.

Pio di Carpi se coboară dela *Bernardo*, fiul unui Longobard Mánfredo din Reggio.

Da Corregio descind dela Frogerio (in germ. veche Frocho, Frocheri), fiul unui Guido care trăia, pe la 1009, după dreptul longobard.

Spada di Firenze se trag dela Berardo, numit și Spada [in germ. Spath, ceea ce însemna și *Spaten* (hârlet) și *Schwert* (spadă)]. Urmașii săi se numeau Gerardo, Ildebrando, Gerarduccio.

Riccardi di Venezia; străbunul lor e Anichino di Riccardo care venise la 1308 din Colonia la Florența.

Steni di Venezia dela Girolamo Steno (946) (*Stein*).

Smeducci di Sanseverino dela Rinaldo, fiul unui Conte Rodolfo (1218) care a venit din Germania. Smeducci derivă din Smedo sau Smedi = Schmidt.

Gambarra di Brescia se numește în cronică «*Aleman*».

Conti dela Cherardesca se trag dela un Gherardo.

Sanvitale di Parma se numeau așa după numele unui turn la Sanvitale, pe care îl zidise străbunul lor Ugo în secol. XII. Pronume mai vechi: Anselmo, Gherardo, Guarino ș. a.

Di Camposampieri di Trevigliana se coborau dela un Tisone (*Tiso-Theiss*) și trăia după legea salică. Fiul său s'a însurat cu Imida din neam salic.

Colonna di Roma. Se numeau astfel după numele unui castel în Latium. E o controversă dacă descind dela ducele Ștefan care a venit la 1137 din Germania sau dela un fiu al contelui Gregor de origine longobardă.

Tiepolo di Venezia = Tiepolt.

Adorno di Genua = Adorno I care a venit cu o ceată de Germani la Genova spre a se duce la Ierusalim.

Carraresi di Padova se coboară dela Gumberto (Humbert) care a murit pe la 970.

Altoviti di Firenze se trag, după Paserini, dela un *Longobardo di Corbizza* care locuia în Florența. Numele Altoviti = *Allwitt*.

Lotteringhi dela Stufa se trag dela Lottaro sau Lottaringo, German care venise cu Ottone III în Italia.

Cavalcabo di Cremona, străbunul lor este un marchese Corrado. (1136).

Bonalcosi di Mantova descind dela un Berardo.

Beradenga di Siena descind dela Guinigi di Ranieri, baron francon.

Ricasoli di Firenze, străbunul lor e Geremia, fiul lui Ildebrando. (1076). Fiul lui Geremia, Ridolfo, a întemeiat familia Firidolfi = (fili Ridolfi).

Gonzaga di Mantua = (în germ. veche *Gonza* și *Gunza*; în germ. nouă *Kuntze*).

Passerini di Firenze se coboară dela *Ridolfo*, fiul lui *Pagano* (1101). Fiul său se numea *Levaldo* (*Leewald*).

Scaligeri di Verona descind dela *Sigiberto* (secol. XI).

Pallavicini di Venezia se trag dintr'o familie germană ce s'a așezat în Lombardia în secol. X.

Doria di Genova se numeau la început *D'Oria*, adică copiii *Oriei* sau *Oriettei*, a fiicei lui *Arduin* dela *Narbonne* care se așezase în secol. XII. în *Genova*. Numele cele mai vechi în familie sunt: *Ansaldo*, *Perceval*, *Oberto*, *Corrado*, *Odoardo*. Din aceasta familie descinde celebrul *Andrea Doria*, cel mai mare erou pe mare al Italiei.

* * *

Din toate acestea rezultă în chip neîndoios cât de profundă a fost înrăurirea pe care au exercitat-o semințiile germanice asupra organizațiunii politice, bisericești și sociale a Italiei. Dar, cu toate acestea, toți coborătorii din aceste vechi și mari familii germanice au trăit, au simțit și au lucrat ca *Italieni*. — În orice cas, ei Italiei i-au dat toată noblețea sufletelor lor, toate roadele durabile ale muncii lor, toată faima numelor lor. Nimeni nu i-a considerat și nu-i poate considera ca *Nemți*, *Danezi*, *Englezi* ș. a. Ar fi ridicol.

Și acelaș lucru se poate spune despre poporul de rând, întru cât a fost și mai este de origină germanică. — Fac aici o parenteză pentru o amintire personală. Pe când se clădea la noi, (la *Lugoș*, în *Bănat*), linia ferată, ce leagă *Viena* cu *Bucureștii* via *Orșova*, mergeam adesea, cu alți copii, afară la linie, să vedem cum se construște «*aizänbonu*», [*Eisenbahn* = drumul de fer], de care noi, copiii, nici ideie nu aveam. Mi aduc și azi aminte de impresia ce-mi au produs «*Tälieni*» care făceau terasamentele. Eu auzisem de mult că *Italienii* sunt frații noștri. Când colo ce să văz? O lume întreagă de niște adevărați uriași, înalți și zdraveni, dar mai toți bălani, cu ochi albaștri. Parcă erau *Șvabi* de ai noștri din *Bănat*; numai că nu erau așa grași; erau mai ciolănoși, și îmbrăcați în haine cafenii, mai ales de catifea. Mi plăcea mult să stau lângă ei și să mă uit ce frumos săpau pământul, cum scoteau mari felii-felii de lut, că de caș-caval; cum vorbeau «*tălinește*», și mai ales cum încărcau de tacticos, totdeauna cu vârf și îndesat, acele năpraznice roabe ale lor, de o soliditate nevăzută la noi, *Românii*, roabe înnalte, ghintuite și ferecate ca lăzile de muniție dela artilerie. Și văzându-i așa blonzi, îmi părea nu știu cum rău. Nu că nu mi-ar fi fost simpatici. Din contra.—Dar iacă de ce.

La noi, în liceul nemțesc-unguresc, erau vreo 200 de elevi, dintre cari vre 120 de Români; apoi mai ales Șvabi, câțiva băieți de funcționari ungurești, și vre o câțiva Evrei. Între noi băieții erau totdeauna fel de fel de chestii «naționale» la ordinea zilei. Ba că Românii sunt mai mari decât Ungurii, ba că Ungurii; ba că ei, Ungurii, ce caută între noi ș. a. Șvabii țineau totdeauna cu Ungurii. Și Șvabii erau blonzi. Dar erau și Români bălani între noi; și când noi,ăștia mai oacheși, ne mâniam pe ei, le spuneam și lor, întocmai ca și copiilor de Șvabi, «*Mă, ceapă albă, ceapă șvabească*»... Și acu ce să văz eu? Frații noștri, «Tălienii», despre care mai ales ur. unchiu al meu, Damaschin, care fusese în războiu în Italia, ne povestise atâtea și atâtea lucruri frumoase, erau și ei tot atâtea «cepe albe!»... Mare decepție!...

Mai târziu apoi am fost de mai multe ori în Italia, și de nenumărate-ori am întâlnit, mai ales dela Udine încolo, și mai cu seamă pe la gări mici, aceleași tipuri de oameni mari, de regulă bălani, cari-mi făcuseră așa impresie în copilăria mea.

Nu știam pe atunci că numărul «cepelor albe» e destul de considerabil și între noi Români.— Nu știam că există întregi regiuni de Români bălani și că unii dintre Români cei mai destoinici și viteji, d. e. mai toți «*Moșii*», «*Mărginenii*» ș. a. din Ardeal, mulți Moldoveni, Munteni și Bănățeni sunt de asemenea bălani.

Dar dela prima mea experiență «antropologică»; a trecut multă vreme, și m'am dumerit de mult.— De fapt, mulți, foarte mulți Români au cel puțin *unul*, dacă nu mai multe, din semnele exterioare ale «rassei europene de Nord» cum zice antropologia modernă: fie că sunt înalți «ca brazii» și spătoși, fie că au capul lungureț sau fruntea lată, fie că li-i părul bălan sau «bălăior» (sau măcar barba —), fie că li-s ochii albaștri (sau vierzuți), sau pielea albă, sau sufletul dintr'o bucată, ceea ce este mai hotărâtor. — Nu voiu discuta de astă dată dacă acești Români sunt de origină Romani, Daci, Traci, Goți sau Slavi. — Ceea ce știu în mod pozitiv, și ceea ce vor admite toți câți au oarecare experiență personală în această privință, este: că mulți din ei au fost și sunt totdeauna în primele rânduri ale Românilor celor mai buni. Ștefan cel mare a fost bălan, Mihai-Viteazul a fost oacheș; oacheș, dar înalt și cu fața brăzdată de o vulcanică energie. Constatarea aceasta ne ajunge deocamdată. Dar ea vorbește cât un volum. Fi-rește: pentru cei ce știu ceti cu luare aminte în cartea vieței. Apo o altă lectură e o simplă cetanie care mai mult strică de cât drege.

Și acum să trecem la enigma «*Renașterii*» și apoi la încheieri.

AUREL C. POPOVICI.

SONET

*Ori câtă adâncime 'npărtășiră
Din zări înseninate ochii tăi,
De nu răsfrâng a' inimii vâpăi,
Nu pot robi mereu precum robiră.*

*La Venere, din vechi, pe mii de căi
Cei ce 'n Frumos credeau, călătoriră,
Dar, te întreb, din toți, câți se opriră
Etern robiți de ochii reci ai săi?*

*Iar dacă 'n fața ta sunt visătorul,
Ce unei stătui suflet cald îi cere,
Greșești uitând ce 'nsamnă viitorul.*

*El poate rumpe lanțul de robire,
Când ceea ce o născuse e părere:
Simțire port în piept și cat simțire.*

C. TEODORESCU.

MAI CÂNȚA!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Instrună-ți lira, cântăreț ferice,
În liniștea amurgului de sară,
Din tremuratul ei să se ridice,
Spre slăvi un cântec lin de primăvară.*

*Cuprins în vraja lui nețârmurită,
Să-mi însenin privirea înourată,
În el să-mi văz o singură clipită,
Copilăria mea reînviată.*

*În cântul lui surăde-atâta viață,
Că stau și îl ascult cu înduioșare,
Cum se ridică 'n zori de dimineață,
Învăluit de o caldă tremurare.*

*Mai cântă cum cântai odinioară,
Aprins de sfânta cântului pornire,
Căci par'că simi că 'n suflet îmi coboară,
Atâta 'nseninare și iubire.*

N. C. SUSEANU.

O călătorie pe „rotile“ la frații înstrăinați

(Urmare)

În acest târgușor, ce se află pe o coastă a văii Drinei, deci la hotarul apusean al Serbiei spre Bosnia, s'ar fi aflând, după știrile culese din fața locului, vre-o 200 de Caravlași. Chiar la sosirea mea, îndreptându-mă după sunetele unei tarafe de lăutari din apropiere, dedei și de cele trei caravlașe, ce erau țigance curate ca înfățișare.

De oarece în Serbia mai nu e sat fără lăutari, ai putea călători cu limba românească cu mai multă înlesnire decât cu vre-o altă limbă străină. În ziua aceasta făcui 76 de kilometri.

A 16-a zi plecai din Loznița la 5·20 oare dimineața. Regiunea se schimbă de aci cu desăvârșire. Calea, ocolind ramura de coline, ce petrece râul Drina până în câmpia Macivei, părăsește câmpul larg, se furișează spre stânga pe cliua culmilor, mai într'una luptând cu pripoare ca și cu valurile mării, și, adăpostită de păduri, îndeamnă pe călător pe așternutu-i neted, a tot colinda de dragul drumului, pătrunzând frumosul curs al Drinei, care din ce în ce limpezește trecătorului fugar văile și apele ei.

După-ce drumul se lăsase iarăși în câmpie, călătorii într'una pe lângă case vesele de zi de sărbătoare, cu mese încărcate de udătură și de ale mâncării, și cu neapăratul mielușel, ce se mai rostogolea încă în frigare. După un ceas de călătorie, în urmă pe o șosea umbrită de o admirabilă alee de plopi bătrâni de pe timpul lui Miloș Obrenovici, ajunsei la băile de pucioasă dela *Coviliața*, așezate într'o pozițiune frumoasă. Un mic popas se impunea, pentru a gusta «apele», a vizita parcul și băile, și a lua o «gustare» la ospătăria băilor, în ascultarea muzicii din pavilion, și — a scrie și vre-o câteva cărți poștale ilustrate amicilor din Țară.

Dintre ape, una e cam rău mirositoare și are gust sălcii, alta aduce cu izvorul No. 5 dela Slănicul Moldovei și se întrebuintează ca și aceea ca apă de ochi. Instalațiunea băilor este modernă, prețurile foarte convenabile. O baie de lux în scalde de porțelan costă 1·50 dinari, iar o baie comună numai 30 de bani.

Dela Coviliața, valea Drinei iar se îngustează. Suntem în pozițiune muntoasă. Culmi cu păduri se văd presărate ici-colea cu colți de piatră; din când în când câte un părăuaș venind turbat de-a curmezișul șoselei, să-și stâmpere nițel energia, se aruncă în scocul unei mori de apă sau unei piue, înainte de a se perde în undele verzui ale Drinei, ce dă acestei «câmpenii» un farmec deosebit. Pe o zi de

vară, când soarele balcanic de pe la prânzișor începe să-și arate tăria; când sirenele Drinei te ademenesc a spori acest plac velocipedistic cu cel al unei calde înviorătoare de putere și înfiorătoare de plăceri; când fantazia în asemenea deslănțuirii priincioase ale cerințelor sufletești și trupești știe așa de «bine» să le «combine» pe toate: preceptele *higienice* tind și ele să se «înbine» în «bine» cu cele *poetice*, necum și cu cele *culinare* ale unui ospăț în lege după baie.

Îmi tupilai deci rotilele mele sub o punte, mă desbrăcai și mă aruncaii cu poftă în apele Drinei. Înnotând îmi veni gândul semeț, de a trece râul în Bosnia, cu toate că aveam de luptat cu îngrijirea scaldatului într'un râu necunoscut și cu teama, de a fi prins de jandarmii bosniaci. Dar înfruntarea primejdiei mi-a fost pururea o necesitate *etică*. N'o căutam anume; dar dacă o întâlneam în cale, și părea că-mi tulbură planurile: o împleteam în ele și o biruiam fără frică și cu încordarea ageră a minții și a mușchilor; ceea ce mă făcea apoi să gust o quadruplă plăcere: intelectuală, musculară, sufletească și morală.

Biruii deci și Drina, cu toate că mă furase departe spre vale, și vedeam că-mi cam slăbesc puterile. La întoarcere m'am mai rugat de ea, să nu-mi facă rușinea; trecui cu bine, și — la drum, băete!

Colinele dinspre Bosnia se clădeau din ce în ce; deveniră petroase de tot, luând forme bizare. Incepeam să mă cutremur de plăcere în așteptarea frumuseților turistice, ce se vor desfășura de aci înaintea. Pe la prânz am ajuns în fine la ultima stațiune sârbească «*Mali Zvornik*», de unde aveam să trec în țara romantică a Bosniei.

Priveștiștea, ce se deschidea de pe malul sârbesc asupra *Zvornikului* din Bosnia este unică și răpitor de frumoasă.

Un munte, numai piatră goală, cu o clină de vre-o 75 de grade ce se ridică în slavă la o înălțime de vre-o 300 de metri deasupra albiei râului, abia lăsând loc orașelului să-și lipească casele ca niște cuiburi de rândunele de stâncă. Zvornikul e o cetățue veche, ale cărei întărituri se târae în zidării, din vale până pe creasta muntelui, complectând tabloul pitoresc cu nota romantică a luptelor seculare, ce s'au purtat pentru apărarea sa.

Dugă ce autoritatea vamală sârbească îmi dete un document privitor la identitatea velocipedului meu pentru cazul reîntoarcerii mele în Sârbia prin alt punct, îmi luai adio cu un «sbogom!» (= cu Dumnezeu!) de la Sârbii mei și trecui pe un timp admirabil și pe un pod plutitor Drina — în Bosnia!

De la plecarea mea din Călimănești intram acum în a cincea țară.

Și aci vom da de Români înstrăinați, fie prin sentimente, limbă, de-părtare sau amestec cu altă «*lege*».

Dar intrarea mea în Bosnia a fost și mai anevoioasă decât cea în Ardeal. Pașaportul meu scris și împlinit numai în românește și franțuzește nu avu destulă trecere înaintea autorităților polițienești, fiind vizat de vr'un consul austriac, iar d-lor neajungând până la cunoștința limbei franceze.

Plecai deci de la graniță în colindă pedestră cu jandarmul de serviciu, mai întâiu la comandamentul jandarmeriei. Aicea, nici o deslegare. De aici o bună distanță până la «căpitanatul» districtual (prefectură). «Căpitanul», un Ungur, care însă știa și nemțește, îmi opuse și el al său «veto»; astfel că eram pe punctul de a face «stân-ga'm-prejur» și a pleca, pe unde am venit. Norocire însă, că putui în cele din urmă a-l aduce la înțelegere, punându-i sub ochi carnetul meu de călătorie și niște scrisori particulare, primite la Belgrad dela niște prieteni din Seraievo, din care putu în fine să se încredințeze că siguranța statului nu va suferi întru nimic, dacă voiu fi lăsat să călătoresc prin Bosnia.

După ce am scăpat în fine, mă îndrumai cătră restaurantul de *primul rang* din Zvornik, unde am prânzit minunat și unde făcui prima cunoștință cu «excelentisima» bere a «Societății pe acțiuni bosniace pentru fabricarea berei din Saraievo.»

La 3 oare am plecat pe o șosea ideală. La fiecare pas putui vedea, că faima ce se răspândise de ani de zile despre administrația exemplară austriacă a acestor provincii, secătuite de veacuri de Turci, nu era numai o vorbă goală.

După cum caracteristica tuturor lucrărilor noastre publice este *luxul*; după cum *comfortul* este o particularitate englezească; după cum tot ce trece prin mâna francezului transpiră *eleganța*: a «Neamțului» este *soliditatea*. Șosele, pretutindenî bine întreținute, — nu largi peste măsură, ca să încapă, ca la noi, câte șese care, — «bombate», curățite de bu-rueni și macadamisate; *păduri*, supuse regimului silvic, ferite de pă-șunat și cu «tăetoare» rânduite; *poșta și telegraf*, funcționând minunat sub administrația militară, de la primul funcționar până la cel din urmă «ajutor»; o *industrie domestică*, înflorind sub impulsunile fericite a unei școli de meserii «poporane», a unui muzeu etnografic «hors concours» și a unor inteligent conduse bazare și locuri de desfacere a produselor bosniace în capitala Împărăției și aiurea în lumea largă; *raționalizarea culturii prundretului* și organizarea sa în «părtășii» a unei întinse asociații; o administrație severă dar *dreaptă*: toate acestea ferite de molima politicianismului demagogic «*latino-balcanic sublim de*

prăpaditor» — au făcut aici, ca și Englezii în Egipt, în scurtul timp al ocupațiunii austriace de treizeci de ani și cu sacrificii enorme de bani și muncă, *minunea*, — ca acele țări sărace să se poată susține din anul acesta cu *propriele mijloace*.

Incepând a străbate în asemenea împrejurări Bosnia, farmecul orientului necunoscut se îmbina așa de fericit cu binecuvântarea unei vechi și încercate civilizații; împrejurimele cu totul alpine de pe la Zvornik și de aci încolo potențară și încununară o plăcere sportică, ce cu greu suferă vreo asemănare.

S'ar părea totuși o cimilitură psihologică, cum în culmea unor plăceri așa de multiple, starea de afect, în care te transpune bunăoară o câmpenie admirabilă, ar putea să se preschimbe și să găsească continuare într'o notă melancolică, ce te farmecă și te mișcă totodată.

Și totuși nu odată mi s'a întâmplat aceasta.

Prima oară, într'o colindare pe «Schneealpe» lângă Mürzsteg, renumit astăzi prin convenirea și programul celor doi împărați, — când fărmeceat de panorama uriașilor ghețari, ce străluceau îmbujorându-se în razele soarelui, fui mișcat până la lacrimi.

În raport invers cu creșterea plăcerii estetice pentru frumusețile firei, stă cea a neplăcerii, de a nu putea comunica și gusta împreună cu cei ce-ți sunt dragi, ~~cacele~~ ~~dumnezeiești~~ bucurii nevinovate, nu numai trupului înviorătoare, ci și sufletului înălțătoare.

Dacă aceste rânduri nemăestrute ar putea să convingă pe cineva de sinceritatea celor spuse; să-l facă să simtă măcar pentru o clipă beția aceasta olimpiană *turistica*: reție-le în memorie, înargă, gustate apoi desfătarea în *cupa plină* a «placului» turistic — făcând parte *întregului* organism, nu numai ochilor, la acea metempsihoză a netrebnicei noastre ființe pământenești în «Nirvana» priceperii și gustării firei aievea!

(Va urmă).

I. GHERGHEL.

CĂTRE ÎNGERUL VISURILOR

*Am stins lumina 'n casă și iar nu vrea să vină
La patul meu odihna, și-s singur singurel.
Un gând atâtea lucruri, în limba lui haina,
Incepe să-mi înșire — și frica mi-i de el.*

*O fâșie de ziua în minte pribegită
Destramă pacea nopții și 'nvie-ntreaga zi,
Și nu mă înspăimântă o noapte nedormită,
Ci că atâtea clipe din nou le voi trăi.*

*Si 'n ochiul nopții clipa, ce n'ai vrea să răsară
Din undele uitării, se vede și mai clar ;
Și vai ! dacă sunt multe și toate-'nvie iară,
Trăi-rei iar deodată o viață de amar !...*

*Minunile-ți pogoară, tu înger de lumină,
Ce orbului, când doarme, luminile îi dai
Și 'n drumul de suspine o dung'-arunci, senină,
S'ajunga cerșetorii la alte porți de rai.*

*Aripile sfioase deasupra-mi le răsfiră,
Tu visul mi-l anină și de pleoapa mea,
Să nu aud povestea ce gândul mi-o înșiră
În mîntea mea trudită, căci frică mi-i de ea.*

G. ROTICĂ

NOSTALGIE

*Și când din alte țări cu soare se'ntorc la cuiburi rândunele
Ș'n depărtări despică zarea și răgul negrelor cocoare,
Turburător atunci tresaltă în fibrele făpturii mele
Îndemnul vag și nestatornic al firilor rătăcitoare.*

*Se vede c'au rămas în mine din vremile de mult 'recute
Pornirile de pribegie ale popoarelor nomade :
Aceași năzuință oarbă spre adâncimi necunoscute
Mîndeamnă sufletul 'n avânturi, ca și izvorul în cascade...*

*Mi-e dor de țările acele în care bate-un veșnic soare,
Mi-e dor de mările albastre și de pădurile virgine,
Ași vrea să mă avânt în sboru'mi pe-aripi de pasări călătoare
Spre țărnițele înflorite sub ceruri calde și senine...*

*Mi-e dor să plec acolo unde comori de frumuseți s'adună,
Mi-e dor să cânt ca trubadurii rătăcitorii din țară în țară,
Ași vrea să mor slăvind natura în pribegirea mea nebună
Să mor îndrăgostit de artă și de eterna primăvară!*

MIRCEA RĂDULESCU

IN PĂDURE

Flăcări mari ce săltau pâlپând, cuprinsă deodată grămada de uscături. La lumina lor roșcată se deslușiau numai tulpinile puternice ale copacilor, pe când vârful le rămânea în întuneric, ce părea acum și mai nepătruns decât înainte, când nu se aprinsese focul. Crăcile de brad împrăștiau arzând miros dulce de rășină. Noaptea se lăsase greoaie peste tot cuprinsul. Din adâncimile pădurei veniau adieri de vânt rece, aducând miros de mintă creată și de zmeură.

În bătaia luminei arămii ce-o împrăștia focul, fața bărbătească a brigadierului și vic, cu fălcile-i puternice, cu mustața neagră și deasă, cu ochii mici licăritori, părea și mai strașnică, și mai voinicăscă.

Moșneagul mărunțel ce ne 'nsoțea, își luă dela gât geanta de pădurar, desprinse dintr'o curea ceauul de tablă și se scobori în vale, spre pâraul ce văjăia îndârjit. Se 'ntoarse găfăind, puse ceauul în crăcană deasupra focului și deșertând păstrăvii din traistă pe iarbă, începù să-i spintece scoțându-le măruntaiele și icrele cu bobul mare cât mazăricea. Le înălbi apoi cu un praf de sare, le înveli în foi de brustur și le băgă în spuză. Pregăti și țigle pentru păstrăvi.

Zgomote nedeslușite veneau din cuprinsul pădurei. Câte un falfăit repede de aripi, câte un foșnet de frunze sau o trosnitură de crăci, câte o detunare îndepărtată de copac ce cădea, intrerupeau tăcerea desăvârșită. Văjăitul neîncetat al șuvoiului, după o bucată de vreme nu se mai distingea, par'că se topise în liniștea aceia.

Deodată bufni brusturul în foc, împrăștiind cenușa în toate părțile.

Moșneagul scoase mîncărîca din frunze, răsturnă pe un ștergar mămăliga ce forfotea, și ne puserăm la masă.

Mîncam și eu ca tovarășii de popas, dar mămăliga fierbinte îmi frigea degetele, iar mîncărîca de sărată ce era îmi ardea gâtul.

«Dă, boerii is cu pielea subțire ca foia de țigară,» zise moșneagul. «Ce-s ca noi?»

Focul ardea, când potolit scoțând suluri groase de fum, când pâlپând în pălălăi mari ce alungau întunericul și scoteau la iveală copacii înalți cari par'că se adunaseră și ei împrejur.

Câinii stăteau lungiți cu botul pe labe, uitându-se în foc cu ochii sclipind.

Pe deasupra treceau păsări de noapte în falfăit innăbușit de aripi, țipând speriate.

După ce se goli bidonul cu vin, se rupse ghiața. Mi-adusei aminte de un proces de omor în care era implicat brigadierul.

«Ei, ce-ai făcut cu procesul acela?» întreb.

— «Am scăpat, că doar nu eram vinovat. M'o achitat curtea.»

— «Da cum a fost, Domnule brigadier, cum de l'ai ucis?»

— «Păcatul omului, Domnule Costică, ceasul rău, că alta ce poate fi? Numa să vezi. Eu eram atunci, acu doi ani adică, la conu Eugen, feșter. Intr'o dimineață când mă găteam să mă duc în inspecție, văd că vine la mine un băet.

«Ce-i măi băete?» îl întreb. «Ce să fie, Domnule feșter, vă poștește boerul până la curte.» «Bine», zic, și mă duc cu băetu și intru în canțilarie.

«Ia ascultă Stănoagă, zice boerul, cneazul se plânge că i-a rupt ursul un vițel. Ai douăzeci de lei dela mine, dacă în trei zile mi-aduci ursul împușcat.» — «S' trăiți, zic eu, ne-om sili și l'om aduce.» Îmi iau șapca și plec. Mă țineam atunci c'o femeie din Așău și mă gândeam că dacă împușc ursul i-oi cumpăra ceva să mai întăresc dragostea. Îi plăceau gătelile tare.»

S'auzi deodată, un plânset jalnic, un scâncet ca de copil mic. Ridic capul. Moșneagul culcat într'o rână, trăgea din lulea. «Nu-i nimic», zise el, «un motan (sălbatec.)» City Library Cluj

Brigadierul își făcù o țigară și urmă.

«Am umblat eu așa vr'o două zile și numa ce dau de urma ursului. Atâta și-a fost neică Martine, zic, și fuga 'n sat să mă pregătesc de pândă. Torn gloanțe mari, iau o secure și pe însărate mă întorc iar unde găsisem urma proaspătă, mă iau după ea și ajung la pârâul Iadului; îi zice așa pentru că merge o bucată și pe urmă deodată se prăbușește într'o hortă și nu mai iese.

Va să zică, mă gândesc eu, pe aici vine el la apă,— și mă sui binișor într'un stejar crăcos, îmi fac un pătucean de crengi și-mi acăț pușca într'un ciot. Se 'noptase de-a binelea și era un întuneric, Doamne, Doamne, să-ți dai cu degetele 'n ochi, nu alta. Și începù să mai bată ș'un vânt rece și foșneau copacii... Dau să scapăr să-mi aprind o țigară, că mi-era urit tare, dar socotind că m'o simți fiara, am stâns fiulul. Cum stăteam așa în întuneric și se clătinau crengile, într'una mi se părea că mă strigă cineva, «mă Neculai mă, mă Neculai mă!» Am auzit așa glas de vr'o patru ori și pe urmă nu l'am mai auzit. Și unde m'o cuprins o neliniște și-o frică de nu-mi mai știam capul. Am prins a face la cruci și mi-a mai venit par'că inimă. Dela o vreme, de frig și de osteneală am început a moțai. Oi fi dormit, n'oi fi dormit, nu știu. Numa ce-odată aud, aproape, trosni-

turi de crăci și pași grei. A început să-mi svâcnească inima în piept și mi se îndesa sângele în obraji. Am apucat pușca strâns și stăteam așa cu ochii deschiși tare, în întuneric. Până 'mi jucau înainte roate galbene de foc.

Când am zărit matahala, am întins pușca și am tras cu amândouă țevile odată.

Și când am auzit glas omenesc că strigă: văleu! — odată m'au trecut sudorile și parcă-mi fugea căciula din cap, așa mi se ridicase părul. Am prins a tremură, și-mi ferbea capul și-mi țiuiau urechile.

Am stat așa prin întuneric până dimineață. Pe la ce ceas s'o fi întâmplat nenorocirea, nu mi-am putut da seamă. Da știu că până în ziuă credeam că nu mai ajung teafăr. Când mă atingea o creangă părea că m'apucă mortul, când vâjâia vântul și se legăna copacul, credeam că geme mortul și că scutură copacul ca să mă dea jos». Mai tăcu. Iși întinse mantaua și se culcă cu fața în jos.

Mă uitam la moșneag.

— «Poate vrei să știi ce căută Alecu Păduraru acolo? Era văr bun cu domnul brigadier și venise să-l vestească că l'a chemat la oaste. Știi, amù doi ani când cu răsmerița ceea».

Și moșneagul clipi din ochi și se uită tîntă la mine.

Mă simțeam turburat și vinovat par'că de ceva. Tăcurăm o bucată de vreme, focul se topise în cenușă.

Printre frunzele ce se clătinau, se zărea bolta albastră stropită cu picături de aur. Mă simțeam mic și nu-mi mai dam seamă de unde și în ce timp mă aflam. Par'că stăteam așa culcat cu ochii la cer, de o veșnicie.

O stea lunecă de odată și se prăbuși în adâncimele nesfârșitului. Moșneagul își făcù cruce.

«S'a mai stins un suflet», zise.

— «Nu-i așa moșule, zic eu! Ce are a face sufletul omului cu steaua? Aceea-i o bucată dintr'un corp ceresc, care s'a rupt și trecând prin văzduh, s'a aprins.»

— «O fi și așa, eu știu?», zise moșneagul. «Dumneavoastră sunteți învățați tare. Noi ce știm? Nimica».

Mai trecu o bucată de vreme. Stele nenumărate cădeau și se topeau în văzduh. Eră în Iulie. Un greer începu să țărăe și îmi făcea nu știu de ce, mare bucurie.

— «Iți dai d-ta socoteală moșule, zic, cam cât de departe o fi steaua ceea ce pare că-i în vârful bradului de colo?»

— «Dă, o fi vreo sută de poște».

— «Ce poște, moșule, zece mii de ani să alergi cu trenul cel mai

iute și tot n'ai ajunge nici la jumătatea drumului. Auzi, zece mii de ani...»

Moșneagul mă privește neîncrezător și socotind că vreau să râd de dânsul, își așterne sumanul și se culcă.

Câinii au adormit cu botul în cenușe. Unul tresare în somn și mușcă vântul. O fi visat și el ceva?

În vale hârâște un epure.

Moșneagul mă apucă de mână. Întorc capul. Printre copaci scli-pesc două luminiți, ce se mișcă mereu, păstrând însă aceeași de-părtare între ele. Întind mâna spre pușcă.

— «Degeaba, îi departe», zise moșul. Lupul ne-a simțit și se de-părtează în goană. Îl aud cum trece prin părau, sfâșiind apa. Câinii se trezesc de odată lătrând furioși, și dau să se repeadă pe urma fiarei. Brigadierul se trezește și întreabă ce-i. Un chelălăit ascuțit de vulpe răsună în adâncul pădurei.

Pe urmă liniștea cuprinde iar toată firea.

Și par'că simt cum, împrejur pe întinderea nesfârșită, pe dealuri, prin văi, pe creste de munți, mulțimea nenumărată de copaci suges cu sete viață din pământ și se înalță încet, ritmic, încercând să se întrecă unii pe alții ca să iasă în larg la aer, la lumină, la căldură la soare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Departee, detună căzând un copac bătrân.

E. ENE

SONET

Rugăciune

*Noianul gândurilor triumfale
Ce tot mereu în mîntea mea petrece
Să nu'l mai lași părinte să mai plece
Ci leagă-mîl cu lanțuri ideale!*

*Căci vremea ne'nfrînată care trece
Îmi cere 'n clipele — mereu — fatale
Ca să'i arăt ades mării sale
Menirea lor — și ei să i se plece...*

*Și nu lăsa O, Doamne — nici odată
Visarea mea să fie 'ntunecată
Și dorurile mele sbuciumate...*

*Căci eu slăvi-voi tainica'ți făptură
Și 'n veci mărire-ți va cânta o gură
Ce astăzi îți cerșăște: Bunătate.*

N Russu.

DESPRE CER ȘI DESPRE PĂMÂNT¹⁾

Cultura a propășit într'atât astăzi, încât pătrunde în toate păturile sociale, în care este foarte aprins dorul de a se instrui; de aceea marile probleme ale Firii au nevoie de a fi înfățișate sub o formă ușoară, fără trebuința cetitorului de a întreprinde studii generale, pentru care trebuie o pregătire științifică nu tocmai obișnuită și vreme, de care nu toți dispun. Însă a populariza știința nu e ușor lucru, pentru că noțiunile trebuiesc să fie înfățișate exact științificește, într'un grai și într'o formă lesnicioasă; aceasta cere autorului o cunoștință desăvârșită a argumentelor, o limbă simplă și limpede, un stil sprinten, și curgător, și un talent pedagogic rar. — Aceste daruri se găesc reunite în lucrarea dr. Wilhelm Meyer, ale cărui numeroase cărți de popularizare a științei sunt foarte cercetate în Germania și aiurea: pentru aceasta ivirea unei noi lucrări din pana sa constituie un eveniment și aceea pe care o vestim acum e de o foarte mare însemnătate, atât pentru lucrurile pe care le tratează cât și pentru multele gravuri cari le ilustrează.

Titlul e semnificativ: *Despre cer și despre pământ*, și din enumerarea deosebitelor monografii ce o alcătuiesc, se va vedea cât de interesantă și folositoare e citirea ei.

Întâia monografie vorbește despre marea unitate a lumii, în al căreia tot domnește o rânduială și o regularitate desăvârșită, care 'și găsește o corespunzătoare în lumea nevăzută a atomilor. Autorul descriind Calea Laptelui, ne învață măreția Cosmosului și urmând ivirea noiei stele din Perseu, ce s'a întâmplat în 1901, explică taina alcătuirii lumii, pe care nu demult, nici oamenii de știință nu îndrăsneau s'o creadă, dar pe care minunatele însușiri ale radiului, descoperite în ultimii ani, au arătat-o exactă și comună întregii materii atomice

Din adâncimea Cosmosului era firesc ca autorul să se urce la sistemul nostru solar și de aci să se coboare pe planeta noastră, pentru locul ce-l ocupă omul în lume. Cu aceste două lucruri tocmai se îndeletnicește d. Meyer în cele două monografii următoare. În cea d'întâi el ne schițează în culorii vii, obârșia, firea, alcătuirea, starea soarelui și a pământului; în a doua, cercetează marea problemă a unei posibilități de existență în afară de pământ. Din nefericire, dovezi directe

1) Notă. DR. M. W. MEYER, Vom Himmel und von der Erde. Ein Weltgemälde in Einzeldarstellungen. — Stuttgart, Deutsche Verlags-Anstalt, 1908. — (Un volum de 327 pag. cu 183 ilustrații. — 7 mărci.)

încă nu avem și poate nu le vom avea nici odată, ca să putem hotărî chestiunea într'un fel sau înt'altul; și autorul urmând ideilor marelui naturalist, Russell-Wallace, arată toate motivele primite de acesta, pentru a dovedi că lumea întregă nu ființează decât pentru om; însă, din aceste argumente lipsite de o valoare absolută, convingerea opusă capătă mai multă tărie și față de știință nu e cu puțință să excludem, posibilitatea vieței în alte lumi, fie chiar în împrejurări deosebite de acele ale planetei noastre.

În capitolul al patrulea, autorul vorbește în treacăt despre comorile naturale ale pământului și ale soarelui, pentru a arăta apoi în celelalte, în ce chip omul a știut să tragă folos din ele; și așa ne spune despre marile descoperiri ale telegrafiei fără sârmă, despre proprietatea undelor electrice, despre telefon și despre toate celelalte invențiuni cari pleacă dela ele. Apoi trece la lumea nevăzută cu ajutorul microscopului, și în sfârșit la rادیu, pe care-l numește piatra filosofală. În adevăr, el îngăduie explicarea alcătuirii materiei.

Urmează apoi diferite capitole în cari autorul ne lămurește asupra epocelor geologice cari precedară pe cea de acum, și astfel ne face să fim de față la epoca glacială; trece în revistă înaintea noastră, ca într'o lanternă magică, animale uriașe care au populat în epocile anterioare, globul nostru; și în sfârșit luând mișcările din lumea neorganică, urmărește dezvoltarea vieței din ființele organizate, mai vechi, până la om, care azi e negreșit cel mai desăvârșit din natură.

Până aci, cercetările s'au desfășurat într'un șir continuu, armonic; subiectele care urmează sunt mai deosebite și totuși dibăcia autorului se arată în mestegul de a le înlănțui în așa fel încât să alcătuiască un tot armonic, care după însuși autorul, e o nouă dovadă că în natură totul se ține și se leagă și nimic nu-i suprafiresc.

Vorbește întâi de diferite prefaceri ale unei picături de apă, pe urmă de marea erupție a Vezuviului din 1906, pe care el o văzu din Capri, și apoi frumusețelor firești ale acestor țărături încântătoare, el face să urmeze imaginile triste și dureroasele urmări ale sbuciumărilor nenorocite a marelui Vulcau, și cu acest prilej ne spune o mulțime de lucruri privitoare la fenomenele vulcanice.

Am spus că lucrarea lui Meyer e bogat ilustrată: acum adăogăm că toate ilustrațiile, foarte frumoase și alese cu multă pricepere, sunt astfel că ne îngăduie urmărirea textului în toate părțile sale. Foarte interesante sunt mai cu deosebire fotografiile animalelor preistorice, luate în cea mai mare parte din Muzeele de istorie naturală.

BENEDETTO DE LUCA.

SONET

Cu ochii blânzi ee m'au robit odată,
Zădarnie cerei să te mai uiți la mine,
Inveninatul farmec îl eunose prea bine
Și degetele 'n van pe liră strune cată.

Nu 'ngenunchiez să mai cerșese la tine,
Imbrățișările de-amor, ea altă dată.
O stea apusă visul meu te-arată, —
Tovarăș seump, din clipele senine!..

De laerămi sau păreri de rău, n'ai teamă...
Când umbra ta se pierde 'n fundul zării,
Ca visul meu eu 'neetul se destramă..

Mă simt ușor din ceasul depărtării,
Nu mă 'nfior! 'napoi nu te mai chiamă
Tremurătorul glas care te-a dat uitării.

ADRIAN LAZARIU.

PRIMAVARA

Are veștmânt țesut din flori mărunte,
Și grai ciripitor de păsărele,
Fecioara ce s'a coborît din munte,
Pe prispa înverzit-a țării mele.

Surâs blajin de raze tremurate,
Se zbate în privirea ei blajină;
Nădejdea tot mai limpede străbate,
În inimele sterpe de hodină.

În a fecioarei cale, vin zefirii,
Cântând din crângi de salcie bogată;
Iar pârâiașu'n taina oglindirii,
Trezește fericiri de altă dată.

Mai es în calea-i verde, flori istețe,
 De-și clatină în aer degetarii;
 Apoi răsar în pâlcuri cântărețe,
 Grangurii, stigleții și sitarii....

.....

Din oceanul slavei, se pogoară
 Atâtea raze lacome de viață!
 Un fluture e inima mea iară,
 Plutind pe-un plai, în valuri de verdeață.

C. SECHE.

REVISTA GENERALA

Cu strămoșească salutare de Sfintele Paști—Christos a 'nviat!—ne adresăm iubitorilor noștri cititori și le dorim Sărbători fericite.

O notită

BCU Cluj / Central University Library Cluj

În prefața pe care d. Scurtu a făcut-o la noua ediție a poeziilor lui Eminescu, are cuvinte foarte nemerite pentru d-l I. Săndulescu, licențiat în Teologie, care ne-a făcut răul de a ne da și d-sa o ediție a marelui poet.

Lucrul devine mai grav, căci d. Săndulescu a luat parte din biografie și toate adnotațiile pe de-a'ntregul din dicționarul limbei române de d. Șăineanu.

Nu face să ocupi atâta loc pentru ca să pui pe două coloane partea de biografie și toate notițele, și nu-i nici nevoie, pentru că d-l Săndulescu a copiat foarte bine, astfel-că amândouă versiunile sunt identice.

Foarte ușor, oricine poate controla lucrul.

Pentru bani ce nu face omul?

T.

REVISTA REVISTELOR.

Numărul întâiu al bătrânelor «Convorbiri literare» înfățișează o foarte aleasă bogăție de articole în legătură cu sărbătoreșcul prilej al semi-centenarului Unirei. În frunte, paginile călduroase și limpezi ale d-lui Th. Rosetti: împrăștierea câtorva icoane din viața noastră de acum cincizeci de ani, pe vremea cărmuirii lui Cuza. Urmează fragmentul cuprinzător din acel discurs parlamentar pronunțat în ședința Senatului din 23 Martie 1899 de către d. Maiorescu. Titlul e nu se poate mai expresiv: Cuza premergătorul lui Carol. Vine apoi la rând severul studiu al d-lui Onciul: La XXIV Ianuarie. Mai cu seamă introducerea este de o rară plinătate și îmbelșugare de priviri noi asupra vechilor dinastii. Doamna Constanța Evolceanu

iscălește un articol gingaș în cinstea Elenei, soția Domnitorului Alexandru Cuza. În fine d. S. Mehedinți arată în lumina geografiei,—cu obicinuita limpezime a cuprinsului și cu eleganta simplitate a formei,—că «din punct de vedere geografic, Unirea de sub Cuza—dependent de partea i sentimentală—ne pare ca o fază foarte firească în dezvoltarea teritorială a statului nostru».

*

«*Viața Românească*» din luna Februar, pe lângă o parte literară bine îngrijită, cuprinde mai vrednice de luat în seamă: Cronică d-nei Isabela Sădoveanu, despre Grazia Deledda. Insemnările d lui I. G. Duca privitoare la relațiunile anglo-germane. Apoi, scrisorile din Ardeal, semnate Rusu Șirianu, informațiuni asupra întâmplărilor din viața culturală și politică a Românilor de peste munți.

*

Ne vom întoarce în viitorul nostru număr cu o dare de seamă asupra importante publicațiuni militare de sub patronagiul principelui Ferdinand: «*Revista Infanteriei*», pe luna Februar.

Un fapt cultural

În publicația pariziană «*La Revue*» de acum două săptămâni, profesorul universitar Albert Dauzat împărește un articol merit să îngrijoreze adânc pe tovarășii săi de muncă, precum și pe toată lumea cugetătoare din Franța. *Tinerimea școlară, după șapte ani încheiași de învățatură în liceu, nu izbuteste să și apropie cu desăvârșire graiul părintesc: nici odată învățământul gramaticii franceze n'a fost mai bogat în lipsuri neîngăduite. Cele mai rău sunătoare provincialisme, cele mai deșănțate împetrișături de vorbire mărginașe sau de nomenclatură sportivă răsar în scrisul și cuvântarea elevilor. Limba clasică, pe care dăscălimea franceză de pretutindeni o apără și propovăduște zadarnic, este acum în primejdie să piară cotropită și alungată pas cu pas din obicinuița lumii. Alergările de cai, celodromul, câmpul de jocuri la modă și mai cu seamă ziarele scrise la via întâmplărei, cu pripă și în ciuda oricărui simț pentru formă curată, sunt izvoarele de stricăciune a graiului care se vorbește azi în Capitala și în toate orașele Franței.*

Încercări de tămăduire s'au făcut; ele sunt însă neîndestulătoare și deo camdată roadele silințelor nu se pot culege. Albert Dauzat cere o grijă deosebită pentru lecțiunile de gramatică și compoziție începătoare. Ortografia trebuie descărcată fără zăbavă de povara etimologismului greoiu,—Școala și Academia vor avea să hotărăscă împreună mult așteptatele schimbări. Până atuncea, numărul ceasurilor de limbă franceză,—cam trei pe săptămână,—e cu mult prea mic, și abia ridicarea lui la cinci, poate îndrepta răul într'o măsură mai largă.

Ninsorile pe munții Jura.

În «*Bulletin de la Société astronomique de France*», (numărul 3, eșit în Mart 1909 de sub tipar), fizicianul francez din Elveția, A. de Morsier, dovedește

cu măsurători făcute în decursul iernii anului o mie nouă sute șase, că în afară de câteva culmi singuratice ale munților Alpi, nici un ținut european din apus nu este mai năpraznic băntuit de zăpezi ca lanțul Jura, cu întreg podișul său dela poale. Iernile se prelungesc aproape în fiecare an până după jumătatea lui Mart și întoarcerea ninsorilor, târziu în toiu primăverii, — pe la Paște sau și mai încolo, — nu este un fapt așa de neobicinuit. Acum trei ani de zile, în Col de la Faucille, omătul a îngropat casele până sub marginea strașinelor; cinci metri și două zeci a fost grosimea păturei adunate în cele patru luni și ceva de ninsoare aproape neîntreruptă.

Impărăția puterilor dunărene.

În publicația vieneză «*Oesterreichische Rundschau*» pe luna Mart 1909, cugetătorul politic Peregrinus (pseudonim) desfășură *planul măreț al unei Confederații dunărene* sub cârmuirea Impărăției austriace. Bulgaria, Serbia și mai cu seamă *Regatul românesc*, vor trebui chemate să intre în această largă întocmire politică, păstrându-și căpeteniile de acum, neatârarea lăuntrică și viața lor națională.

Cu noul și însemnatul adaos al acestei treimi de state megiașe, care alcătuiesc, împreună pe malurile Dunării de jos o întindere de aproape 300.000 km. pătrați, — Confederația va fi într'adevăr cea mai strașnică putere militară, diplomatică și economică din răsăritul european. *Hotarele vamale vor cădea* și în tot cuprinsul Impărăției astfel clădite, undele vieții negustorești se vor mișca fără nici o piedică. Pentru obșteasca propășire, așezămintele financiare — banca și mijloacele de schimb, — vor fi aceleleaș, în toate țările părtașe.

Autorul mai crede că starea fiecăreia din cele trei puteri până acum străine de Confederație (România, Bulgaria, Serbia), se va îmbunătăți ca prin farmec. La rândul său, Imperiul habsburgic va câștiga un avânt comercial ne mai pomenit, prin *deschiderea căilor spre marea Neagră, la coasta românească și bulgară*, fără ca țările corespunzătoare să aibă ceva de pierdut. Rusia nu se va împotrivi căci deocamdată îi lipsesc mijloacele oricărui amestec dușmănos. *Ungaria va păgubi groaznic prin această deslocuire a punctului de greutate* însă opintirile vrășmașe ale cârmuitorilor politici din monarhia sfântului Ștefan au să rămână zadarnice, când Austria va porni să facă pași hotărâți pentru desăvârșirea planului acesta, de care atâră pacea Europei întregi.

Arhitectura și cutremurele.

Sdruncinăturile pământului grecesc, italian, siculic, precum și ale întregului stol de ostroave risipite în largul mării Mediterane, dela gâtlejul Gibraltarului până la Creta și Cipru, — au fost cunoscute omenirei încă din veacurile depărtate când basmul mitologic înșira neamurilor eline toate minunățiile de necrezut, asupra Scillei și Caribdei, asupra îndelungatei pribegii a lui Odiseu, asupra svârcolirilor năbădăioase ale lui Vulcan și Encelados.

Țărnuțul mării, uscatul chiar, până departe înlăuntru, se clatină mereu; *locuitorii viețuiesc sub amenințarea unei primejdii necurmate*: când puterile ză-

vorite vremelnice în miezul de foc al pământului se opintesc mai furios, apa mării năvăleşte asupra cetăţilor, căscături fumegătoare şi largi ca nişte prăpăstii se desfac în multe locuri, înghit păduri, vietăţi ori case.

Nestatornicia pământului acesta greco-italic a împi-decat ivirea unei arhitecturi sprintene şi cutezătoare cum avea să fie mai târziu cea gotică în decursul veacului de mijloc şi până în timpurile noastre. Ca în Japonia, unde clătirile de cutremur sunt aproape zilnice, adăposturile Grecilor şi lăcaşurile de rugăciune fură la început clădiri de lemn. Chiar mai târziu, Templul din vremele de aur aşezat pe temelii uriaşe de piatră sau cărămidă şi acoperit uşor pe creştetul staturii sale scunde, aminteşte grija de surpare. Casele greceşti, romane, maure şi chiar spaniole până'n vremile de azi (afară de clădirile făcute la Roma, de pildă, în epoca împărătească) nu se ridică mult peste un cat şi curtea delu mijloc e un adăpost pentru ca oamenii să nu fie îngropaţi sub dărâmaturi. Basilica din veacurile creştinismului începător şi toate clădirile Renaşterii italiene destăinuiesc împreună aceiaşi prevedere înţeleaptă : nimica peste măsură de înalt, şi ca dovadă, slujeşte faptul că nici când arhitectura gotică nu s'a putut împământeni şi păstra în părţile italiene, pe care cutremurul le cercetează mai des. (După M. Zimmermann ; *Deutsche Rundschau*, Mart 1909).

Noutăţi despre Niagara.

Uriaşul potop de valuri, ce goleşte în lacul Ontario prisosul mării de apă dulce din Miază-noaptea Statelor-Unite, îşi mută fără încetare pragul de stâncă spre locul obârşiei sale, curcând pe fiecare an cu câte un metru şi douăzeci în mijlociu. Aceasta se cunoaşte lămurit în urma cercetărilor neătârnaţe ale lui Gilbert de o parte şi Spencer de alta. Cel din urmă crede că Niagara timpurilor noastre a unit pe încetul, în cursul a mai multor zecimi de veacuri, trei cascade, care după ce luaseră naştere de-alungul aceleiaşi albiei s'au ajuns una pe alta. Chiar azi, după o viaţă îndelungă de 39.000 ani, căderea macină mereu muchia treptei dela înălţimea căreia se năpusteşte puhoiul de valuri spumegătoare şi astfel prin munca necontenită a undelor, Niagara se apropie de colţul răsăritean al lacului Erie, pregătindu-şi peirea dela sine. (*Revue Scientifique*, 20 Mart 1909. Recul des chutes du Niagara. L. Pervinquier).

TREC ANII...

Trec anii ca clipe,
Ca clipe de dor
Ce-abia vin din neguri
Şi'n negură mor.

Trec anii ca stoluri
De gânduri în zbor —
Nici vraje, nici doruri
Pe urmele lor.

Trec anii ca umbre
De vise pustii
Pierdute 'n amurguri
De toamne târzii.

I. St.

RASPUNSURI

D-lui Gr. O. Tur. Iași.—Nici poezia de curând primită nu poate vedea lumina zilei în «Sămănătorul». «Ce te face să ei seama» este culmea banalității prozaice; mai departe: noi credem că nu se pot găsi pe fața pământului ochi așa de ageri în cât să «contempleze în întuneric o duioasă melodi». Noianul icoanelor scâlciate și turburi potopesc fără nădejdea unei scăpări cele câteva gingășii risipite mai mult la întâmplare în bucata d-v.

D-lui V. Vrânceanu.—Vă mulțumim pentru noul Sonet. Se va publica în curând.

D-lui N. D. M.—Inercarea trimisă este mult mai prejos de așteptările noastre.

D-lui I. A. S-G.—Vă suntem recunoscători pentru evangelica d-v. îngăduință. Noi însă n'am bănuț un plagiat, (Vedeți cum se trădează mândria jignită fără temei?) ci numai o *amintire* din Eminescu. Asupra cuvântului «chinuință» nu ne vom lăsa biruiți: în adevăr, sună foarte urât! Sonetul e după Goethe? Dați-ne răgaz de o zi, ca să putem cerceta potrivirea cu originalul; apoi vom răspunde. Rămăs bun domnul nostru, și toate mulțumirile.

D-lui V. Brebenel.—Primit la redacție cu întârziere. Corect, însă grozav de rece. Nu pare simțit. Cu toate acestea... să vedem. Până atunci lățați aminte că privighetoarea e un cântăret al nopții.

D-lui Gabrem.—E cam searbădă și aduce puțin a cuplet sau madrigal eftin.

D-lui Ion Arv.. (Suceava).—Credem că puteți da lucruri și mai bune. Așteptăm, cu nădejde în stăruința d-v.

D-lui Ion Streșină (Suceava).—Are câteva *ușurătăți* de formă. E lucrată în pripă?

D-lui C. Manolache.—Mulțumiri; Vă rugăm cu toate acestea să reveniți asupra celei de a doua strofe. În așteptare.

D-lui I. Păd.—Cântecul, se va tipări poate, mai târziu. Reamintește la fiece vers, pe unul din marii noștri Mihaili!

D-lui I. Dorna.—Prea puțină concentrație pentru o bucată humoristică. Subiectul e întru câtva sărac, eroul cu desăvârșire nul ca viața omenească. Dar sunt și califăți în paginile d-v.

D-lui I. Dragu.—Mai cizelați «Glosa» și apoi trimiteți ne-o sub noua ei înfățișare.

 Indreptare

La pagina 262 a «Sămănătorului» de săptămâna trecută (22 Mart), rândul 3, întâiul alineat, se va citi: «Jupiter numără opt sateliți...»
